

Vida Ognjenović

LEK OD NAJTEŽE BOLESTI

Iako postoji dokazan primer da je nekome pomogla njegova isceliteljska veština, mi, cinični podrugljivci iz njegove najbliže okoline, i dalje držimo ismevački gard, kojim se branim o od kapitulacije pred tim njegovim, za nas još uvek navodnim, čudotvorstvom.

Sebe ipak izuzimam iz te grupe nepoverljivih, a siguran sam da i oni koji ga najviše ismevaju, čine to da bi zamaskirali izvesnu zbunjenost njegovom pojavom. No, najčudnije je to što se on uopšte nije ni trudio da rastera naše sumnje. I najsurovije šale o svom, kako smo ga mi otvoreno zvali, nadržilekarstvu, podnosio je sa smeškom. Ispada da smo uglavnom uprazno ispaljivali odlične dosetke, što nas je nerviralo više i od poema o njegovim spasi-lačkim podvizima, koje su kružile oko nas. A naročito nas je razoružavalo to što je on i ta priznanja primao isto onako poluravnodušno kao i naše rugalice. Možda je zato naše divljanje u vidu više manje uspeh kalambura na njegov račun bilo sve surovije, tim pre što je svako malo stizala vest o nekom novom izlečenju bolesnika kome je sudbina, sudeći po zvaničnoj lekarskoj dijagnozi, već bila odbrojala dane. Neumorni dežurni rugači iz našeg društva su toliko izbrusili svoju duhovitost na njemu, da je utakmica u travestiranju njegovog vidarskog dara mogla da traje nedeljama, a da se dosetka ne ponovi. Ponekad mi se činilo da on, na neki svoj način, čak pomalo uživa u tim našim šaljivim bravurama. Ja sam, međutim, smatrao da su mnoge od njih prilično usiljene konstrukcije, neke dripački brutalne i bezobzirne, a neke pak prilično mlake i beznačajne, bez prave poente. Nisam to, međutim, nikad glasno rekao, već sam se smejavao zajedno sa ostalima. Odmah da kažem, ja nemam snage da se izdvajam ni u čemu, a razloge za to ću kasnije malo opširnije da objasnim.

Među tim izmišljotinama, vrlo je popularna bila ona o tarifama, za moj ukus preduga i naivna, ali sam i sve varijante te priče podnosio u tonu sa ostalim društvom. Izmislili su name da je naš iscelitelj razradio posao toliko da je morao da napravi i tarifni reklamni prospekt u obliku knjižice. Pošto je inače po zanimanju slikar, sam je dizajnirao i ilustrovao taj opširan katalog svoje lekarske ponude koji se prodaje na kioscima u našem gradiću, pa čak i u Beogradu i nekim mestima u inostranstvu. U njemu se oglašava zagarantovano produžavanje života bez obzira na vrstu bolesti i to u određenim vremenskim celinama. Navodno poštom se dostavlja zainteresovanoj mušteriji-pacijentu, kako bi se upoznao sa ponudom i na prvi sastanak došao opredeljen za jednu od navedenih opcija. Najkraći zagarantovani termin je tri meseca. To u slučajevima kad je već parcela na groblju rezervisana, po poslednjoj lekarskoj dijagnozi. Srednji šest, taman da se ima vremena da se to obavi na miru. A najduži je devet meseci, jer ako bolesnik uspe da pregura taj period, može da računa da se nanovo rodio. Naravno, vremensku tabelu prati i odgovarajući cenovnik. Prema izboru bolesnika, potpisuje se ugovor za jednu od ponuda u koji ulazi i klauzula da svaki dan života preko ugovorenog datuma, zahteva dodatnu novčanu premiju za iscelitelja. Ukoliko neko premaši dogovor za duže od dva meseca od oročenja, sklapa se novi ugovor. U slučaju da obolela strana odumre pre isteka potpisanog roka, materijalne obaveze iz

ugovora preuzimaju naslednici, ali oni ne nasleđuju i pravo na lečenje u ostatku vremena koje je pripadalo pokojniku. Nije se ljutio ni na ovu, po mom mišljenju, dosadnu skalameriju od priče, već se smeškao onim svojim polukezom bez glasa i istinskog učešća. Baš ste bezdušni, prošaptao bi ponekad, onako tek da doprinese opštoj atmosferi.

Ipak mi se činilo da mu se pomalo dopadala šala o misteriji portretisanja, po mom mišljenju, zapravo jedna labavo sklepana konstrukcija, ne baš mnogo dosetljiva. Tražio je u više mahova da je ponovo ispričamo, jer je tobože neko među nama nije čuo. Pošto znam da se takva osoba teško mogla naći u našem društvu, shvatio sam da mu ta priča zbog nečeg godi više od ostalih. Svaki put se smeja kad bi je čuo, a nekoliko puta čak i glasno. Zato smo tu rugalicu stalno razrađivali i dopunjavali, a u tome je prednjačio autor originala, može se slobodno reći samozvani, jer mu je to autorstvo ispočetka malo ko od nas priznavao. No, pošto je on neumorno dodavao nove detalje, izmišljao neobične primere i zgone, dopunjavao, razvlačio i širio, ispada da je to sad zaista njegov sastav, razučena povest u nekoliko poglavlja, samo ja ću je prepričati krajnje sažeto.

Kao naš čudotvorac je smislio da svoje pacijente leči portretisanjem. Bolesnika posadi u fotelju, namesti ga da zuri u uključen televizor i da pozira, nakljukan lekovima koje su mu propisali pravi doktori, a on pred štafelajem lagano pitura njegov lik temperama na papiru, ili uljanim bojama na platnu, već u zavisnosti od ranga pacijenta i prirode bolesti. Slika ga pažljivo, demijurški, liniju po liniju, namaz po namaz, kao da ga stvara iznova. Doteruje ga i ulepšava, komponuje, munduri, nijansira mu boje na licu, briše pege, pegla podočnjake, produžava mu čelo, popunjava bore, eliminiše podvoljak, kovrdža kosu, povećava oči, popravlja celokupni izraz, tako da kad siroti pacijent na kraju ugleda svoj portret, zaista poveruje da se čudo dogodilo. Osmotri svoju potpuno novu, svežu, produhovljenu facu i ozari se videći da mu se vratila boja u lice, sjaj u oči, kosa na teme, sve kao nekad, na svome mestu. Ohrabren rezultatom terapije, odmah otkupi portret i razidu se u obostranom zadovoljstvu. Jeste da to ozdravljenje kratko traje, ali glasu o čudotvorstvu i ne treba mnogo vremena, kao ni smrti uostalom. Dok trepneš, sve se već zna.

Nisam siguran da treba da vam poželim da se na svom primeru uverite u to moje lečenje, pokušavao je da se nekako udene u naš izluđeni smeh, uvek isti ludački grohot i potcikivanje, bez obzira na to što smo tu šalu jedni drugima prepričavali nebrojeno puta. No, odmah da kažem, ja nikad nisam brektao od smeha, i vriskao kao ostali, mada je bilo i mnogo duhovitijih šala od ove. Smeškao se jesam, ali ni to baš od srca. Kasnije ću pokušati da objasnim i zašto.

Ne, zaista je spasao M. B., o čemu, pored njenog detaljnog opisa čitave istorije lečenja, postoje i zvanična lekarska uverenja. O tome nema sumnje. Izlečio ju je, ni manje ni više, nego od one najteže bolesti. Da, da, baš od te, znate već o čemu je reč. Ne, ne izgovarajte njen naziv, molim vas, jeste, naravno, nema zabune, od toga je bila bolesna. Mi smo, znate, već navikli da ni u kom slučaju glasno ne pominjemo ime tog oboljenja, jer to naš lokalni iscelitelj strogo zabranjuje. On zahteva da se taj naziv izbegava u govoru, pa čak i u mislima, jer se u radionici svoga učitelja u Indiji, kod koga je proveo godinu dana, učeci veštine koje sad uspešno proverava na nama, pouzdano osvedočio da izgovaranje imena bilo koje bolesti, a naročito te, nije nimalo bezopasno. Zaboravite tu reč, prosto je izbacite iz upotrebe, kao da je nikad niste ni znali, uporno je upozoravao u svakoj prilici, ne samo svoje pacijente, nego i ljude na javnim mestima, društvo za stolom u kafani, ili nas, svoje

pajtose, na prijateljskim sedeljama. Tada mi je tako pasioniran i zagrcnut, najviše ličio na kakvog misionara, ili šefa prenatalne klinike u doba epidemije zaraznih bolesti. Izgovarao je to upozorenje vatreno, sa istinskim ubeđenjem, kao čovek kome je zaista stalo do opšteg dobra. Izbegavajte da tog ljudoždera glasno zovete pravim imenom, ne izgovarajte ga, ne izgovarajte ga nipošto. Kako vam nije jasno da mi tu neman u stvari prizivamo zovući je imenom. Nije to nikakva prazna vradžbina, verujte mi, a i ako mi ne verujete, nemojte je preda mnom zvati kao što se zove, da bi mi dokazali da sam u zabludi. Pa neka je to samo jedna sa dugog spiska mojih bubica, nek sam to samo uobrazio, ta je moja ludost u svakom slučaju manje zloćudna od boleščine koju budite tako što je stalno dozivate po imenu. Ljudi, vazduh je naelektrisan provodnik, pun različitih poruka, kako vam to nije jasno, alo, shvatite šta vam pričam! Nije to tako prazan prostor kako ga dosadni učitelji opisuju svojim glupavim đacima. Naše poruke i misli ne idu bez prepreka pravo tamo kud smo ih uputili, već se zadržavaju gde god ih privuče kakav senzor o kojemu naš duh i ne sluti, moj Horacio. Šta je, šta se kliberite, završavao bi nervozno pred nama svoj monolog o štetnosti imena opasne bolesti, kao da se probudio iz transa i vratio u realnost. Stvarno, vama ništa ozbiljno ne vredi govoriti, od svega pravite sprdačinu.

To su bili retki trenuci kad je pokazivao da ga naš smeh nervira i umesto da nas njegova ljutnja umiri, delovala je na nas kao pravi nadražaj. Trebalo je videti kako smo se, koristeći tu priliku njegove slabosti, bacali na te naivne koncepte onostranosti. Šta smo mu sve radili, kako smo ga ložili. Do kraja sedeljke nijedna mu dlaka, nijedna ćelija, nijedno krvno zrnce nisu ostali neizrugani. Zvali smo ga Tesla na vesla, crv koji siše krv, doktor Smrtislav, uspešni odgajivač vampira, dobrovoljni davalac smrti. Jeste, drali smo ga bez milosti svojim bodljikavim štosovima, ali u jednom je ipak postigao ubedljivu pobjedu, to mu se mora priznati. Naziv one teške bolesti smo zaista sasvim izbacili iz upotrebe u razgovoru. Da li zbog primera isceljenja koje je prihvaćeno kao nepobitno, posle mnogih koje je sumnjičava gradska javnost odbila da overi, uključujući i njegovo samoizlečenje, zbog kojeg je odlučio da pomaže i drugima (šta vredi kad je tvoje ludilo neizlečivo, rugali smo mu se mi). Da li zbog filozofske intonacije kojom je upućivao svoja upozorenja. Da li zbog toga što je on to toliko ponavljao da smo prihvatili mehanički, ne znam, tek mi više glasno ne izgovaramo naziv one opake bolesti. Potpuno smo tu reč zamenili raznim objašnjenjima i grimasama. Ta autocenzura, do koje nas je doveo svojim upornim opomenama, sada je kod nas sasvim spontana. I stvarno, ako u našem gradu čujete nekoga da kaže da je taj i taj umro od, pa izgovori puno ime od čega, a ne neku od uobičajenih metafora, ili zamena za tu reč, znajte da je u pitanju pridošlica i to sasvim odskora. Usto budite sigurni da taj nije ovamo došao da potraži leka, od one znate već koje, najteže bolesti, po čijem se izlečenju naš sugrađanin, Mladen Bosut, proćuo, jer upravo izričitom zabranom upotrebe imena tog oboljenja i počinje njegova složena terapija. Inače, još i to da znate, mi ga zovemo Grobljanski, neki ljudi čak misle da mu je to pravo prezime, a nije, to smo ga mi tako prozvali, radi uroka, rekli smo mu.

E sad koju reč o sopstvenom iskustvu, mada ponavljam, uveren sam da nisam jedini iz našeg društva koji je od njega zatražio pomoć, ili savet. Neki su priznali da su to radili za neke daleke rođake, ili prijatelje iz drugih mesta. Ja sam se dugo dvoumio, bojao sam se da moji drugari ne otkriju da sam se lečio kod njega, pa da i za mene pripreme toplog zeca od sprdnje. To bih, čini mi se, podnosio teže nego bolest koja je u mom slučaju odavno

već uzela maha. No kako sam imao neke indicije da su i drugi to već učinili, ali da obe strane o tome dosledno ćute, zaključio sam da mogu da računam na njegovu diskreciju. Osokolio sam se, stegao jednog dana zube i zakucao mu na vrata. Sve je bilo kao pravi odlazak na lekarski pregled. Zakazao sam posetu i obreo se kod njega, tačno u dogovoreno vreme. Zamolio sam ga da moja poseta ostane strogo među nama, na šta je on rekao da je to nepotrebno naglašavati. Došao sam, rekao sam, da ti se potužim na neke tegobe koje već dugo osećam, pa da vidiš da li možeš nešto da učiniš. Znao sam da se njegova metoda lečenja sastoji iz tri faze, prva je bila govorna, druga fizička, a treća medicinska. Dakle, razgovor, pa vežbe, pa lekovi. Prva traje nekoliko dana, a ostale već prema dejstvu na pacijenta. Ja sam bio došao najviše zbog prvog, govornog dela terapije. To sam mu odmah objasnio i pošto je on to ćuteći odobrio, nastavio sam, nervozno, moleći ga da me, ako može, ne prekida, mada on nije ničim davao znaka da bi hteo to da učini. U stvari, imao sam neviđenu tremu.

Patim od poništenja ličnosti, rekao sam mu. Potpuno sam se izraubovao. Sad sam isprana krpa. Ništa ne kažem kako mislim, uopštio sam svaki svoj nastup, ne unosim se ni u jedan odnos, počev od širih društvenih, preko prijateljskih, do porodičnih. Ne, molim te, nemoj da odmahuješ glavom, saslušaj me, ozbiljno ti govorim, viknuo sam, iako je on sedeo sasvim mirno i netremice me slušao. U stvari, tom vikom sam uzimao zalet. Svaki moj nastup je beznačajan i neiskren, nastavio sam. Upotrebljavam stotinak oveštalih fraza, bez obzira na priliku, ne znajući ni kome, ni o čemu govorim. Svakome kažem da dobro izgleda, mada ne zapažam ni opšte obrise lica kojem se obraćam tim komplimentom, niti mi je stalo do njegovog izgleda. Ne osećam ni glad, ni sitost kako treba, zato jedem prekomerno, ne obraćam pažnju na to šta žvaćem, gutam onako nasumice, uglavnom bez pravog užitka. Ne umem ni da pričam, niti imam volje da slušam. To što mi u razgovoru dopre do svesti, deluje mi kao banalno, a sam ne mogu da sastavim rečenicu, koja bi ikoga mogla da zanima. Ili ne znam o čemu, ili zaboravim ime, ili datum, ili zašto sam uopšte započeo tu priču. Niti sam radostan, niti žalim prema prigodi, a o nekom saosećanju nema ni pomena, samo bezvoljno oponašam druge u tome. Ni sam sebi ništa ne značim, pa zašto bih i drugome. Eto, to je ukratko moja autodijagnoza. Možeš li da mi pomogneš, reci mi iskreno, upitao sam ga molećivo. On je sedeo i ćutao. Nervirala me je njegova mirnoća, činilo mi se kao da me uopšte nije čuo.

Nisam više mogao da izdržim njegov pogled, ustao sam i prišao prozoru, okrenuvši mu leđa. Dugo sam tako stajao, minuti su se otezali, sve je bilo ubitačno tiho. Ljuto sam se kajao zbog svog dolaska. Osećao sam se kao da sam se raspao na stotine sitnih komadića, pa sad pokušavam da se nekako sastavim. Skupljao sam snagu da se što brže domognem izlaznih vrata, ali nisam znao kako to da izvedem. Ipak, pre nego što sam koraknuo ka izlazu, okrenuo sam se i pogledao u njegovom pravcu. Sedeo je kao da me ne primećuje i mirno zurio u prozor. Ima li za mene leka, čuješ li šta te pitam, urliknuo sam, na sopstveno zaprepašćenje, gotovo preteći. Reci mi otvoreno, šta me gledaš. Ima, naravno da ima, šetnje ujutru, po čistom vazduhu, rekao je i zasmejao se. I povremeno čaša crnog vina, pred spavanje. Smejao se i dalje. Meni to zaista nije bilo duhovito. Ne znam šta mu je tu bilo toliko smešno, niti kako sam se najzad iskobeljao iz one sobe. Kao što ne znam ni da li treba da smatram da je i mene izlećio.